

BETOGING GELIJKE KANSEN - 10 MAART IN BRUSSEL

Enkele goede redenen om het stemrecht voor migranten in te voeren...

Brussel kleurde op zondag 10 maart nog eens volledig multicultureel. 15.000 mensen stapten op in de betoging voor gelijke kansen bij ons en in de rest van de wereld. Voor een rechtvaardige wereldhandel, de kwijtschelding van de schuldenlast, een embargo op de wapenhandel, de invoering van de Tobintaks en de 0,7%-norm voor ontwikkelingssamenwerking. De betogers onderstreep-ten de realiteit en de meerwaarde van een multiculturele samenleving bij ons en eisten gelijke kansen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt. Ook de eis voor stemrecht "op alle niveaus met de onmiddellijke invoering ervan op gemeentelijk vlak" werd nog eens krachtig herhaald.

Naar aanleiding van deze manifestatie vroegen wij aan Dirk Jacobs, docent aan de KUBrussel en onderzoeker aan het ISPOM van de KULeuven en deskundige op het vlak van minderheden en migratie, om eens een aantal goede redenen op te sommen om het stemrecht voor allochtonen in te voeren. Een gesprek.

onstabiele jaren met voortdurende regeringswissels. Zo kwam er van het stemrecht niets in huis. Bij de vorming van Martens-III, toen de liberalen mee in de boot stapten, werd het thema in stilte afgevoerd. Bij de Franstalige liberalen van de PRL was Gol toen de sterke figuur. In Schaarbeek kende de FDF'er Nols zijn hoogdagen, met een ronduit racistisch programma, waarmee hij electoraal enorm scoorde. Zo weigerde hij niet-Europese vreemdelingen in te schrijven in Schaarbeek. De PRL was niet ongevoelig voor het electorale succes van Nols. Zo schrokken er niet voor terug om de aanvankelijk illegale praktijken in Schaarbeek via de wet Gol tot het officiële regeringsbeleid te maken. In het kielzog van Nols, stelde de PRL van Gol zich zeer migrantenvriendelijk op en in die logica kon van migrantenstemrecht geen sprake zijn. In plaats van het stemrecht in te voeren, wisten de christen-democratische coalitiepartners echter wel bij wijze van compromis een versoepeling van de nationaliteits-

wetgeving door te drukken.

Daarbij werd het 'ius soli' ingevoerd : wie op het Belgisch grondgebied wordt geboren, kreeg onder bepaalde voorwaarden het recht om de Belgische nationaliteit te verwerven.

De invoering van het stemrecht is begin jaren tachtig dus uiteindelijk gestrand op het xenofobe discours aan Franstalige kant, vooral in Brussel. In de tweede helft van de jaren '80 komt er dan een verschuiving : aan Vlaamse kant overheerst dan de angst voor het electoraal succes van het Vlaams Blok. In Brussel is de angst voor de aanwezigheid van vreemdelingen inmiddels weggeëbd. Het wordt minder en minder een electoraal thema, tenmin-

Migranten

Wie een beetje zijn vaderlandse geschiedenis kent, weet dat het gemeentelijk stemrecht voor migranten eigenlijk in 1982 al een feit had kunnen zijn...

Dirk Jacobs : "Dat klopt. De politieke verhoudingen lagen toen redelijk goed en waren vergelijkbaar met wat er in Nederland leefde, waar het gemeentelijk stemrecht in 1985 een feit werd. Het stemrecht stond in de regeringsverklaring van het eerste kabinet Martens in 1979. Dat was een gevolg van een lobbycampagne met het oog op invoering van stemrecht voor migranten tegen de lokale verkiezingen van 1982. België beleefde echter zeer

ste aan Franstalige kant.

Vandaag stel ik vast dat de VLD zich tegen het gemeentelijk stemrecht verzet met als voornaamste argument : de meerderheid van onze bevolking is ertegen en wij verliezen er kiezers mee aan het Vlaams Blok. De VLD maakt hier trouwens een foute inschatting. Het is helemaal niet zeker dat een meerderheid van de Vlaamse bevolking tegen is. Op dit moment beschikken we over twee recente cijferbronnen. In de ISPOM-bevraging van de KULeuven werd een representatieve steekproef van Vlamingen gevraagd of ze akkoord waren met de invoering van het gemeentelijk stemrecht voor migranten. De mogelijke

antwoorden waren gerangschikt van 'helemaal akkoord', 'akkoord' en zo verder naar beneden tot 'helemaal niet akkoord'. Uit de resultaten bleek dat er meer voor- dan tegenstanders waren en om en bij de 20% onbeslist. Een tweede cijferbron is een recent onderzoek van de dienst planning en statistiek van de Vlaamse Gemeenschap. De vraagstelling was ongeveer dezelfde, maar de antwoordcategorieën waren anders gerangschikt: eerst 'helemaal niet akkoord', 'niet akkoord', enz. In de resultaten merk je dan dat er meer tegenstanders dan voorstanders zijn, met opnieuw een pak onbeslist. De resultaten zijn dus elkaars spiegelbeeld en nooit is er een uitgesproken absolute meerderheid in deze of gene zin. De verklaring voor het verschil is de manier waarop de antwoordcategorieën werden aangeboden. In de sociale wetenschappen is dat een bekend fenomeen: de onder-vraagde heeft de neiging in te stemmen met de eerst aangeboden antwoordcategorieën.

In ieder geval, in beide steekproeven valt de grote groep van onbeslist op. Wat er ook op wijst dat er nog ruimte is voor debat.

Welke argumenten mogen in dit debat absoluut niet ontbreken?

Dirk Jacobs: Het moet duidelijk meer zijn dan de VLD-stelling "er is een meerderheid van de bevolking tegen". Daarmee wordt eigenlijk bedoeld: "wij willen in de concurrentiestrijd met het Vlaams Blok geen kiezers meer verliezen". Alle andere regeringspartijen zeggen vandaag dat het gemeentelijk stemrecht er moet komen. Het belangrijkste argument, dat echt doorweegt in het debat over stemrecht is voor mij het principe van het ingezetenschap. Aan het feit dat je op een bepaald grondgebied woont, ontleen je rechten, bijvoorbeeld op sociaal vlak. Dit principe moet ook gelden voor de politieke rechten van buitenlanders, zeker voor het kiesrecht op gemeentelijk niveau. Het argument tegen het gemeentelijk stemrecht is nog steeds: ze moeten maar Belg worden. De vreemdeling moet als het ware een lidkaart kopen om bij de club te horen en dan mee te beslissen. Op nationaal niveau zou dit argument nog enigszins steekhoudend kunnen zijn. Om nationaal te mogen stemmen moet je lid zijn van de natie. Je nationaliteit is dan je lidkaart. Maar op gemeentelijk en gewestelijk vlak is dit een onzinnig argument: ik ben geboren in Brugge, ik heb een tijd in Gent en Utrecht gewoond en toen ik naar Brussel verhuisde mocht ik er automatisch aan de gemeenteraadsverkiezingen deelnemen. Ik heb dus geen lidkaart van Brusselaar nodig. Dat ik er officieel woon, is genoeg. Het lijkt me logisch dit principe voor iedereen te laten gelden.

Als je in Brussel met wijken zit, waar meer dan 50% van

de bevolking buitenlander van niet-Europese origine is en dus niet aan de gemeenteraadsverkiezingen kan deelnemen, dan is er duidelijk een democratisch tekort. Als een groot deel van de bevolking zijn bestuur niet verkozen heeft, kan terecht de vraag worden gesteld naar de legi-

Foto's: Tineke D'haese

timeit van dat bestuur en zijn politiediensten bijvoorbeeld. "Waarom moeten wij het bestuur en zijn politie gehoorzamen als ze ons nooit verantwoording moeten afleggen?", wordt dan een pertinente vraag. Burgers die wel stemrecht hebben, maar in buurten leven waar een groot deel van de bevolking geen stemrecht heeft, ondervinden hiervan trouwens ook de nadelige effecten. Een achtergestelde buurt, waar maar 30% stemgerechtigde Belgen wonen, weegt electoraal niet veel. Een politicus die zich wil laten herverkiezen investeert in die buurten, waar hij veel stemmen kan halen. Achtergestelde buurten met veel migranten worden dus snel politiek verwaarloosd. Voor de stemgerechtigde Belgen in deze wijken is het dus van het grootste belang dat de vreemdelingen in hun wijk ook het stemrecht verwerven, zodat hun buurt weer echt electoraal belang krijgt".

Er bestaat nu een snel-Belgwet. Waarom zou je dan stemrecht toekennen aan diegenen die geen Belg wensen te worden?

Dirk Jacobs: "In het Brusselse hoofdstedelijke gewest is 33% van de bevolking niet-Belg en ongeveer de helft daarvan is niet-Europeaan. Dat is dus ongeveer 15% van de bevolking. De groep die de Belgische nationaliteit niet wenst op te nemen, leeft in ieder geval op dit territorium. Ik blijf op een principieel standpunt staan: politieke rechten zijn grondrechten, die losstaan van de nationaliteit. Bovendien blijft het stemrecht voor migranten een kwestie van twee maten en twee gewichten. Voor Europese migranten, die de Belgische nationaliteit niet wensen te verwerven, is het lokaal stemrecht geen probleem. Voor niet-Europeanen schijnbaar wel. En dat is discriminatie. Wij leven in een tijdperk van voortdurende migratie. Het is dus niet voor iedereen evident om

een leven lang in hetzelfde land te blijven wonen. Mede daarom moeten de politieke rechten losgekoppeld worden van de nationaliteit. Voor de Europeanen aanvaardden we dat. Ook al weten we dat veel van deze mensen binnen x-aantal jaren zullen terugkeren naar hun land van oorsprong. Zij mogen nu wel lokaal stemmen. Waarom de anderen niet?"

Tegenstanders van het stemrecht durven wel eens schermen met het gevaar dat migranten eigen politieke (en dus extremistische of fundamentalistische) partijen zullen oprichten.

Dirk Jacobs : "Wij hebben in Brussel al migrantenpartijen gehad : de meer gematigde partij 'MERC1' indertijd, vandaag de fundamentalistische partij 'NOOR', maar die zijn zo marginaal, dat ze nooit aan verkozenen moeten denken. In Nederland en de Scandinavische landen heb je hetzelfde fenomeen gehad : migrantenpartijen die nooit electoraal doorbreken. Het Brusselse voorbeeld geeft zelf al aan dat het schrikbeeld van fundamentalistische partijen echt niet met de realiteit overeenstemt. Qua stemgedrag zijn de allochtonen precies hetzelfde als de autochtonen : ze brengen hun stem uit op het brede ideologische spectrum. Hun stemgedrag wordt

zoals bij de autochtonen bepaald door hun sociaal-economische achtergrond en opleidingsniveau. Het klopt dat allochtonen vaker op 'linkse' partijen stemmen. Maar je mag dat niet vergelijken met de gehele stemgerechtigde autochtone bevolking. Je moet dat vergelijken met vergelijkbare sociale groepen : arbeiders en laaggeschoolden hebben een specifiek stemgedrag. Wat wel waar is : de allochtonen brengen vaak een etnische stem uit. Een Marokkaan zal snel voor een Marokkaanse kandidaat stemmen. Een Turk voor een Turk. Maar door een Marokkaan op de lijst te plaatsen ga je niet automatisch alle stemmen van de Marokkanen uit één buurt krijgen. De keuze is in eerste instantie ideologisch. Daarna gaat men een etnische stem uitbrengen. Vele Brusselaars doen dat overigens ook : Franstaligen stemmen er voor Franstaligen; Vlamingen voor Vlaamse kandidaten. Alles is beter dan de huidige situatie, waarin er nauwelijks communicatie bestaat tussen de verschillende gemeenschappen. Het stemrecht kan ertoe bijdragen dat te verhelpen. Velen lijken het als een evidentie te beschouwen dat de gemeenschappen naast elkaar leven. Dat is niet verstandig".

**Wim de Neuter
Fabrice Kada**

SUCCES VOOR DE 'SCHONE KLERENCAMPAGNE' Triumph weg uit Birma

Het Zwitserse Triumph International kondigde eind januari aan dat het zijn fabriek in Birma gaat sluiten. De Europese nummer 1 van de lingerie reageert hiermee op de internationale protestbeweging. Ook in ons land werd er sinds januari 2001 actie gevoerd tegen Triumph door de Schone Klerencampagne en de Actie Birma. Door zijn aanwezigheid in Birma steunde Triumph op directe wijze de militaire junta, die in dit land de plak zwaait.

vraag van de Birmaanse democratische oppositie en de clandestiene vakbond FTUB (Federation of Trade Unions-Burma), die eisten dat Triumph uit Birma zou vertrekken. "De Birmaanse arbeiders," zo stelde de FTUB, "zullen op lange termijn maar voorspoed en welzijn kennen als ze hun vrijheid hebben en vertegenwoordigd kunnen worden door onafhankelijke vakbonden. En dat is onmogelijk zolang de militaire junta aan de macht is en financiële steun blijft ontvangen van buitenlandse bedrijven."

Triumph had zijn zetel in een militair-industrieel complex, ten noorden van de luchthaven van Rangoon. Het bedrijf huurde zijn terreinen en gebouwen van de 'Union of Myanmar Economic Holdings'. De leiders van deze groep hebben het expliciete mandaat de militairen en hun gezinnen te steunen en een logistieke en industriële basis te creëren in dienst van het Birmaanse leger. Niet alleen de directe financiële steun aan de junta, maar ook de belabberde werkomstandigheden bij Triumph kwamen steeds meer onder vuur te liggen. Eén van de laatste acties in ons land greep plaats in januari in Meise, waar een vijftigtal manifestanten 1,5 kilometer bh's ontrolden in de tuinen van de Belgische vestiging van Triumph International. Centrale eis : de onmiddellijke terugtrekking van het bedrijf uit Birma. Die eis is inmiddels ingewilligd.

F.K.

